

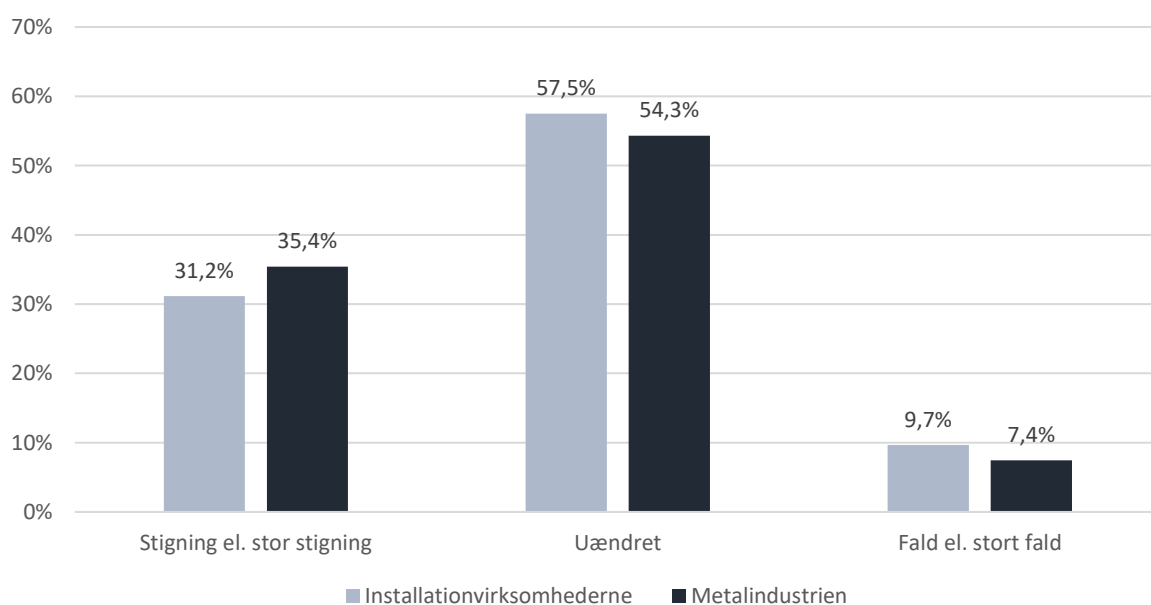
Den økonomiske vækst falder, mens medarbejdere fortsat er en mangelvare

Hver tredje af TEKNIQ Arbejdsgivernes medlemmer forventer, at de skal rekruttere flere medarbejdere det kommende år. Manglen på medarbejdere skyldes ikke alene en lang periode med høj aktivitet med fx grøn omstilling, men også mere strukturelle ændringer, hvor store årgange er på vej på pension, og mindre årgange står i kulissen og skal til at vælge deres uddannelsesvej. Skal vi sikre danske virksomheder og deres konkurrenceevne, er vi nødt til at se på et sammenspil af flere løsningsmuligheder, herunder arbejdsmarkedsreformer, brugen af teknologisk udvikling og kunstig intelligens (AI), seniorer, tilgang til erhvervsskolerne og udenlandsk arbejdskraft.

Det er næppe gået nogens næse forbi, at den danske økonomi sidste år var ramt af høj inflation og stigende renter. Selvom økonomien har vist tegn på en begyndende afmatning, er der stadig et behov for flere medarbejdere i TEKNIQ Arbejdsgivernes brancher på grund af øget digitalisering af samfundet og grøn omstilling.

32 % af virksomhederne forventede i maj at rekruttere flere medarbejdere det kommende år, mens 57 % forventede at fastholde det nuværende antal medarbejdere. Det viser TEKNIQ Arbejdsgivernes medlemsundersøgelse. Manglen på medarbejdere er ikke blot aktivitetsbestemt, men også et strukturelt problem i brancherne. Store årgange er på vej på pension og færre medarbejdere står klar i kulissen.

Figur 1: Det samlede antal ansatte forventes at være uændret til stigende de næste 12 måneder, trods tegn på afmatning

Kilde: TEKNIQ Arbejdsgivernes medlemsundersøgelse, 1.033 besvarelser.

Brancherne kommer fra et udgangspunkt med historisk lav ledighed, og muligheden for at rekruttere kan fremstå nærmeste umulig i nogle dele af landet. Dette er en tendens, som kan ende med at blive normen. Dette påvirker også behovet for medarbejdere blandt TEKNIQ Arbejdsgivernes medlemmer.

At det er blevet sværere at rekruttere, ses også i medlemsundersøgelsen. 47 % af virksomhederne forventer, at det er lige så svært som i dag, mens 23 % mener at det bliver sværere at rekruttere de kommende to år. Det er især metalindustrien, der vurderer, det bliver sværere eller meget sværere at rekruttere. Ifølge medlemsundersøgelsen er det hver tredje virksomhed i metalindustrien, der mener, at det bliver sværere at rekruttere. Den lave ledighed, faldende elevoptag på f.eks. smeduddannelsen og det stigende behov for medarbejdere til blandt andet den grønne omstilling, er nogle af forklaringerne på, hvorfor virksomhederne vurderer, at bliver svært at rekruttere i fremtiden.

Rekrutteringsmulighederne har været historisk svære de seneste år. Antallet af beskæftigede på tværs af brancher har i Danmark måned for måned sat rekord, og ledigheden har været rekordlav. I august 2023 var der således godt 84.280 ledige i hele landet, hvor tallet for f.eks. el-branchen alene var 201 ledige på landsplan. Der er en meget lille gruppe af ledige at skulle rekruttere fra. 31 % af virksomhederne havde den seneste måned forgæves forsøgt at rekruttere arbejdskraft, mens 60 % måtte f.eks. sænke de faglige krav eller hæve lønnen for at få rekrutteringen på plads.

Resultaterne fra medlemsundersøgelse bakkes op af en analyse fra Concito og Mandag Morgen. Analysen bekræfter, at industrien og bygge- og anlægsbranchen de kommende år vil komme til at mangle kvalificeret arbejdskraft, som et resultat af den store omstilling Danmark skal igennem. Alene i 2024 kommer der til at være behov for 1.800 flere medarbejdere for hver branche. Og tallet vokser kun. I 2030 vurderes der f.eks. at mangle knap 10.000 smede jf. figur 2.¹

Figur 2: Efterspørgslen på arbejdskraft vil i TEKNIQ Arbejdsgivernes brancher stige frem mod 2030

Kilde: CONCITO - 'Job til grøn omstilling', august 2022

¹ [CONCITO FGA Job til grøn omstilling-ANALYSE AUG 2022.indd](#)

Landets virksomheder har oplevet et fald i efterspørgslen i de seneste måneder, mens manglen på medarbejdere fortsat ligger på mellem 26 % og 37 %² i de selv samme brancher, viser tal fra Danmarks Statistik.

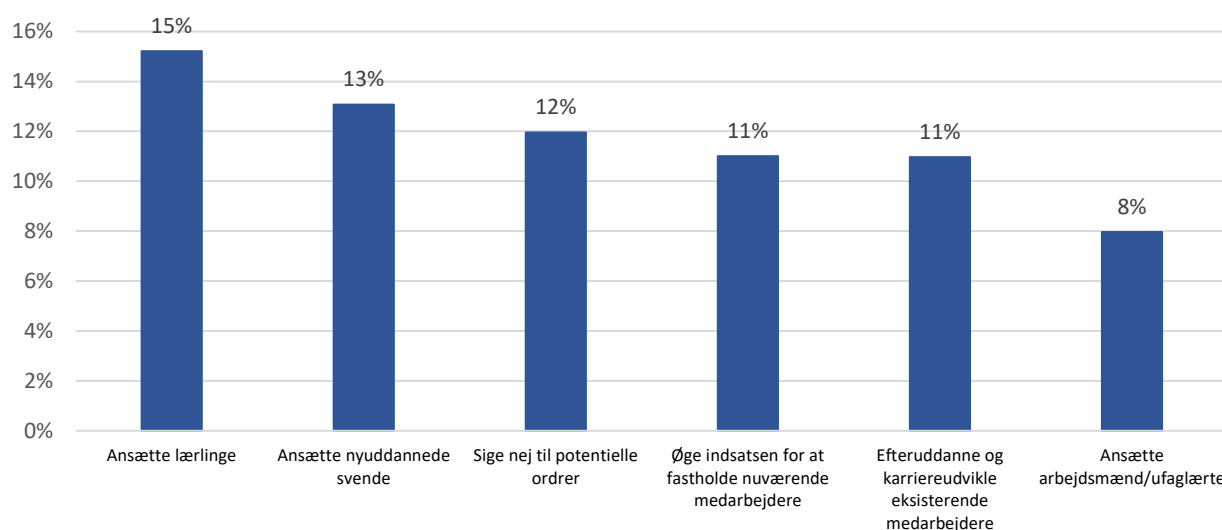
Kan i værste tilfælde skade dansk konkurrenceevne

Spørger man virksomhederne, hvordan rekrutteringsvanskelighederne kan løses, er det særligt rekruttering af lærlinge og nyuddannede svende, som virksomhederne anser som mulige løsninger. Med den nuværende mangel på arbejdskraft, vil denne løsning kræve, at flere starter på og færdiggør erhvervsuddannelserne indenfor el, vvs og industriområdet. 12 % af medlemmerne svarer, at de vil løse udfordringerne ved at sige nej til potentielle ordrer, mens 11 % vil øge indsatsen for at fastholde nuværende medarbejdere.

De angivne løsninger kan dog i sig selv gå hen og skabe nye udfordringer for virksomhederne. Det er u hensigtsmæssigt, hvis virksomhederne er nødsaget til at takke nej til ordrer, da det vil kunne betyde at opgaver enten ikke udføres eller udføres af udenlandske virksomheder i større omfang, så værdiskabelsen rykker ud af landet.

I værste tilfælde kan konkurrence om medarbejdere føre til en u hensigtsmæssige lønudvikling, hvor det danske lønniveau løber fra det udenlandske. Dette vil forringe danske virksomheders konkurrenceevne og derved få betydning for danske virksomheder og dansk vækst generelt. Derfor er der betydelige risici, hvis det danske arbejdsudbud ikke øges.

Figur 3: Den enkelte virksomheds løsning på rekrutteringsvanskeligheder vil kræve flere på erhvervsuddannelserne

Kilde: TEKNIQ Arbejdsgivernes medlemsundersøgelse, 1.033 besvarelser.

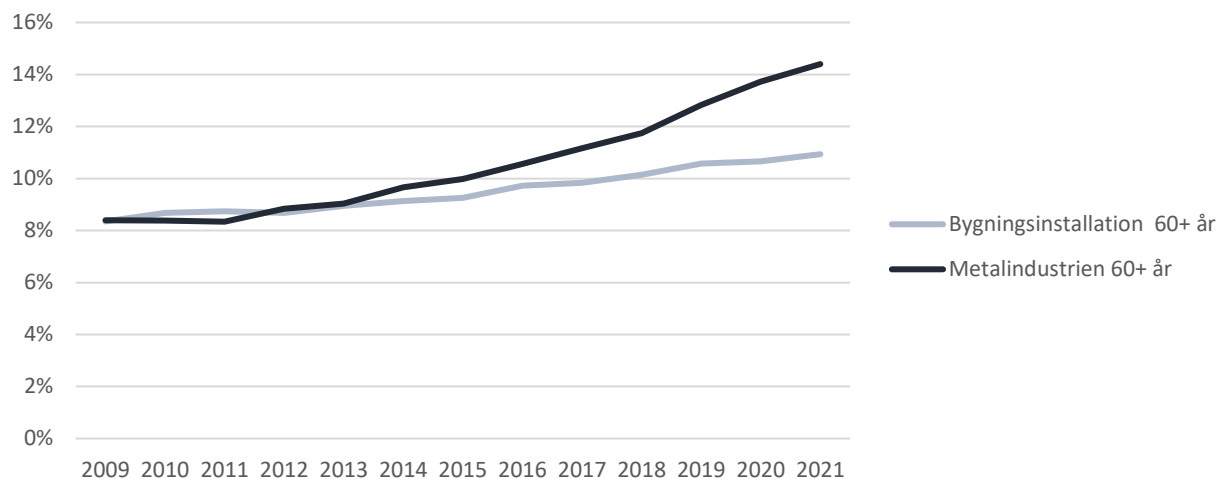
Ikke én løsning kan stå alene

De kommende år går store, særligt faglærte, generationer på pension, mens mindre årgange skal uddanne sig til fremtidens arbejdsstyrke. Dette er samtidig med at vi skruer op for den grønne omstilling og kampen

² Tallene dækker tal fra oktober måned for el-installationsvirksomheder, vvs-og blikkenslagervirksomheder, samt metalindustrien.

om at nå klimamålet. Det skaber et mismatch mellem efterspørgsel efter faglærte medarbejdere og arbejdsudbuddet.

Figur 4: Behovet for at fastholde seniorer og øge tilgangen til uddannelserne stiger i takt med at andelen af seniorer stiger

Kilde: Danmarks Statistik, RAS300 og egne beregninger

Hvis arbejdsudbuddet skal øges for at tilgodese manglen på medarbejdere, er det derfor nødvendigt med et sammenspil af flere ting. Vi skal sikre det nuværende antal af medarbejdere, øge antallet over de kommende år og frigive medarbejdere til opgaver, som ikke kan automatiseres. F.eks. gennem øget fokus på brug af den teknologiske udvikling og kunstig intelligens (AI), brugen af udenlandsk arbejdskraft og seniorer, flere elever på de tekniske og erhvervsfaglige uddannelser, og nødvendige arbejdsmarkedsreformer.

Om datagrundlaget

I perioden 12. - 27. april 2023 udsendte TEKNIQ Arbejdsgiverne den årlige arbejdskraftundersøgelse. I alt blev spørgeskemaet sendt ud til 3.346 medlemmer, hvoraf 996 gennemførte spørgeskemaet fuldstændigt. Dette giver en svarprocent på 30 %. 37 medlemmer gennemførte spørgeskemaet delvist.

Blandt dem, der valgte at besvare spørgeskemaet, lå 78 % af medlemmerne indenfor el-installationsvirksomheder og vvs- og blikkenslagervirksomheder. Den høje andel skal ses i sammenhæng med medlemsfordelingen i TEKNIQ Arbejdsgiverne. Svarprocenterne for de store branchesegmenter som el-installationsvirksomheder, vvs- og blikkenslagervirksomheder, smede- og metalvirksomheder, samt maskinfremstilling, reparation og engroshandel ligger mellem 25 % og 33 %.

Spørgeskemaet omhandler medlemsvirksomhedernes vurdering af arbejdskraftssituationen. Besvarelserne bliver bl.a. brugt til at vurdere behovet for fremtidig arbejdskraft og mulighederne for at rekruttere, samt hvilke udfordringer og muligheder virksomhederne står over for.

Andre supplerende kilder som Concito/Mandag Morgen og Danmarks Statistik er også benyttet.